

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

08 februarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Țurcan Anatolie, Cobzac Elena, Plămădeală Ghenadie, Bejenaru Iurie,

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin și de către inculpat, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 iunie 2021, în cauza penală privindu-l pe

Șoimu Andrei XXXX, născut la XXXXX originar din r-nul XXXX, s. XXXX, domiciliat în mun. XXXXX, str. XXXXX, ap. XX.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 25.09.2015 – 20.02.2019 (prima instanță);
2. 19.04.2019 – 19.02.2020 (instanța de apel);
3. 07.08.2020 – 01.03.2021 (instanța de recurs ordinar);
4. 29.03.2021 – 22.06.2021 (instanța de apel);
5. 13.08.2021 – 08.02.2022 (instanța de recurs ordinar).

Asupra recursurilor ordinare în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Hîncești /sediul Central/ din 20 februarie 2019, Șoimu Andrei, a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 500 unități convenționale, echivalentul a 25 000 lei.

S-a admis parțial acțiunea civilă înaintată de Olărașu Vasile către Șoimu Andrei, cu încasarea de la ultimul în beneficiul lui Olărașu Vasile a prejudiciului moral în sumă de 5 000 lei.

S-a admis în principiu capătul de cerere înaintată de Olărașu Vasile către Șoimu Andrei în partea ce ține de prejudiciul material, urmând ca instanța civilă să se expună asupra cuantumului despăgubirilor cuvenite, în rest acțiunea civilă s-a respins ca neîntemeiată.

1.1 Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, Șoimu Andrei a fost învinuit de către acuzare că în perioada lunilor mai-decembrie 2013, data și ora exactă de către organul de urmărire penală nu a fost stabilită, aflându-se în orașul Hîncești, întru realizarea intenției sale de a însuși bunurile lui Olărașu Vasile, prin

înșelăciune și abuzând de încredere, a cerut și a primit de la ultimul, sub pretextul perfectării actelor de procurare a atelierului de reparație a tehnicii agricole situat în s. XXX, r-nul XXXX, care a fost scos la licitație de către Banca de Economii filiala orașului Hîncești, 192 000 lei și 160 000 ruble rusești (ceea ce conform cursului oficial al BNM constituie suma de 63 376 lei MDL), conștientizând faptul că nu-și va realiza angajamentul asumat, în urma acestor acțiuni părții vătămate Olărașu Vasile i-a fost cauzată o daună în proporții deosebit de mari în mărime de 255 376 lei.

Astfel, acțiunile lui Andrei Soimu au fost calificate de către acuzare conform prevederilor art. 190 alin. (5) Cod penal: *„dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșită în proporții deosebit de mari.”*

Ulterior, în cadrul examinării cauzei, acțiunile inculpatului Șoimu Andrei au fost calificate potrivit modificărilor operate în art. 190 alin. (5) Cod penal: *”escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților, (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic), actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean, care a produs daune în proporții deosebit de mari”*.

Analizând probele, prima instanță a conchis că nu s-a dovedit vinovăția inculpatului de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, dar s-a dovedit vinovăția în comiterea faptei prevăzute de art. 196 alin. (1) Cod penal: *„Cauzarea de daune materiale în proporții mari proprietarului prin înșelăciune sau abuz de încredere dacă fapta nu constituie o însușire.”*

2. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apeluri de către:

2.1 Procurorul în Procuratura r-nului Hîncești, Clevadî Grigore, solicitând casarea sentinței, pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatul să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, cu numirea unei pedepse sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții pe un termen de 5 ani, invocând că, prin probatoriul administrat a fost demonstrată indubitabil prezența elementelor infracțiunii de escrocherie în acțiunile inculpatului, iar alegațiile apărării precum că între inculpat și partea vătămată este un raport civil, urma a fi respins, or, acțiunile inculpatului au depășit limite cadrului civil, trecând în sfera de acțiune a Codului penal, în instanța de judecată a mai fost expediată spre examinare o cauză penală cu nr. 2015200138, intentată în privința învinutului Șoimu Andrei, în baza prevederilor art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, fapt ce denotă că activitatea infracțională de acest gen a devenit pentru inculpat o îndeletnicire.

2.2 Avocatul Belousov Andrei împreună cu inculpatul, solicitând casarea sentinței, pronunțarea unei hotărâri noi prin care să fie dispusă achitarea inculpatului pe motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive a infracțiunii imputate, invocând că, din analiza materialului probator administrat, precum și circumstanțele constatate pe parcursul procesului penal în raport cu faptele ce au stat la baza inițierii cauzei penale, rezultă prezența aspectelor ce exclud urmărirea penală și permit a efectua o apreciere completă a faptelor ce au servit ca obiect de cercetare în procesul penal și nu permit formularea unei concluzii de acuzare a lui Șoimu Andrei, implicat în desfășurarea evenimentelor, sunt prezente raporturi exclusive de drept civil, or, urmează a se lua în considerare că temeiul aplicării răspunderii penale pentru escrocherie apare în cazul imposibilității apărării drepturilor subiective prin mijloacele justiției civile sau atunci când este vorba despre două subiecte ale unui raport juridic, trebuie verificată înainte de toate ipoteza egalității lor în drepturi și numai dacă există indici care exced limitele încălcării normelor dreptului civil, atunci se justifică intervenția legii penale.

2.3 Inculpatul, solicitând casarea sentinței, rejudecarea cauzei, pronunțarea unei hotărâri noi prin care să fie dispusă achitarea inculpatului, invocând că, atât din propriile declarații, precum și din cele formulate de către partea vătămată Olărașu Vasile, că au convenit de comun acord de a intermedia realizarea în numele și interesul acestuia a tranzacției de vânzare - cumpărare a atelierului de reparație, amplasat în r-nul XXXX s. XXXX, expus la vânzare de către Banca de Economii, acuzarea nu a fost probat un element important, și anume, că la momentul în care a convenit cu Olărașu Vasile cu privire la realizarea acestei tranzacții a avut intenția de a dobândi sumele de bani, precum de a nu-și realiza promisiunile și executa angajamentele asumate. Pornind de la acest fapt, instanța de fond a evitat a da o apreciere corespunzătoare a acestor aspecte esențiale ale cauzei penale, în sensul stabilirii prezenței sau a lipsei vinovăției sale în comiterea infracțiunii incriminate, precum și de comiterea a celei de care a fost recunoscut vinovat, a susținut dezacordul cu aprecierea probelor de către instanța de fond.

2.4 Partea vătămată Olărașu Vasile, solicitând casarea sentinței, rejudecarea cauzei, pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care inculpatul să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, cu stabilirea unei pedepse sub formă de închisoare pe un termen de 12 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și de a exercita activități legale de conducerea și administrarea bunurilor pe un termen de 5 ani, admiterea integrală a acțiunii civile formulate și încasarea de la Șoimu Andrei în beneficiul lui Olărașu Vasile prejudiciul material în sumă de 192 000 lei și 160 000 ruble rusești, echivalentul în lei la data executării, a sumei de 4 400 euro echivalentul în lei la data executării ce constituie cheltuieli de împrumut, și a prejudiciului moral în sumă de 200 000 lei, invocând că, în ipoteza infracțiunii examinate, nu se întrevide un alt procedeu de evitare a comportării necorecte, decât atenția și prudența persoanelor care trebuie să se bizuie

pe acel minim de încredere acordat altuia, dar și să respecte libertatea manifestării de voință din partea altuia. Tocmai libertatea manifestării de voință, alături de minimul necesar de încredere, sunt indispensabile pentru formarea și desfășurarea relațiilor sociale cu privire la patrimoniu, constituind atribute pentru valoarea socială a patrimoniului, fără de care această valoare nu mai poate genera relații sociale normale. De aceea, urmărind obiectivul asigurării unui climat de credibilitate reciprocă, legiuitorul incriminează, în art. 190 Cod penal, faptele reunite sub denumirea marginală de escrocherie. Acestea presupun dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane nu prin violență, nu prin amenințare, nici pe ascuns, dar prin înșelăciune sau abuz de încredere.

Mai mult ca atât, în vederea restabilirii echității sociale, și restabilirii pagubei morale cauzate lui Olărașu Vasile, apelantul a indicat că, unica sumă care va avea un efect pozitiv, și va duce la repararea acestor prejudicii este anume suma de 200 000 lei, aceasta din urmă fiind proporțională suferințelor suportate de către acesta, urmare a infracțiunii de escrocherie comise de către Șoimu Andrei.

Consecvent, apelantul a indicat că la data de 20.03.2019 a fost depus un apel greșit, conform căruia s-a specificat ca apelant Șoimu Andrei și s-au făcut solicitări eronate în numele lui Șoimu Andrei, această greșală fiind omisă din cauza formulării unui apel de către un avocat care nu a studiat corect materialele cauzei penale prezentate de către Olărașu Vasile.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2020:

S-a admis cererea de retragere a apelului declarat de partea vătămată Olărașu Vasile și s-a încetat procedura de examinare în apel, la cererea de apel depusă de partea vătămată.

S-au respins ca nefondate, apelurile declarate de către procuror și apelul comun al avocatului Belousov Andrei împreună cu inculpatul Șoimu Andrei și apelul inculpatului, declarate împotriva sentinței, cu menținerea sentinței fără modificări.

3.1 Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că, prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a tras concluzia că inculpatul a săvârșit anume infracțiunea pentru care a fost condamnat.

4. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recursuri ordinare de către:

4.1 Procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Tăut Dorina, indicând temeiurile pentru recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală, prin care a solicitat casarea totală a deciziei, cu remiterea cauzei la rejudecare, invocând dezacordul cu aprecierea probelor, indicând că instanța de apel nu a pronunțat o decizie motivată, reîncadrarea acțiunilor inculpatului este eronată, or, din cumulul de probe administrat în respectiva cauză penală se demonstrează indubitabil că inculpatul a comis infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal.

4.2 Inculpatul, indicând temeiurile pentru recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 7), 8) Cod de procedură penală, prin care a solicitat casarea deciziei cu achitarea

inculpatului invocând argumente similare celor din cererea de apel (pct. 2.3 din prezenta decizie), susținând faptul că nu se face vinovat de cele imputate, or, la caz este prezent un raport juridic civil și nu cade sub incidența legii penale, recurentul susține că, la cauza dată lipsesc probe ce ar demonstra vinovăția acestuia în cele imputate, decizia pronunțată fiind bazată doar pe presupuneri.

5. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 01 martie 2021, s-au admis recursurile declarate, s-a casat parțial decizia în partea respingerii apelului declarat de către procurorul în Procuratura raionului Hîncești Clevadî Grigore și apelurile declarate de către avocatul Belousov Andrei în numele inculpatului și ultimul, în cauza penală în privința lui Șoimu Andrei, și s-a dispus rejudecarea cauzei în această parte de către aceeași instanță de apel în alt complet de judecată, în rest s-au menținut dispozițiile deciziei atacate.

5.1 Pentru a decide astfel, instanța de recurs a constatat că, instanța de apel a menținut sentința prin care inculpatul a fost condamnat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (1) Cod penal, însă în partea descriptivă a sentinței nu constată și nici descrie fapta criminală, considerată ca fiind dovedită, indicându-se locul, timpul, modul săvârșirii acestora, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunilor.

Astfel, instanța de fond doar indică cele reținute de către acuzare prin care inculpatul a fost învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal și pronunță o sentință de condamnare a inculpatului în comiterea infracțiunii prevăzută de art. 196 alin. (1) Cod penal, iar instanța de apel nu a corectat omisiunea primei instanțe și menține fără modificări sentința.

În aceeași ordine de idei, instanța de recurs a indicat că decizia atacată prezintă și deficiențe sub aspectul motivării, deoarece instanța nepronunându-se sau pronunându-se superficial asupra motivelor invocate în apeluri, a făcut o motivare haotică, bazându-se în mod repetat pe declarațiile părții vătămate, fără o argumentare concretă, or, hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali, vagi, reprezintă motiv de casare. Nemotivarea ca o omisiune esențială apare astfel ca un viciu de procedură.

Totodată, Colegiul penal lărgit a menționat că nu se va pronunța asupra apelului declarat de către partea vătămată, deoarece conform art. 407 Cod de procedură penală, partea și-a retras apelul, astfel corect fiind încetată procedura de examinare a cererii de apel depusă de către partea vătămată.

6. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 iunie 2021: S-a admis cererea de retragere a apelului declarat de partea vătămată și s-a încetat procedura de examinare în apel, la cererea de apel depusă de partea vătămată. S-a respins apelul procurorului ca fiind nefondat.

S-au admis apelul comun al avocatului Belousov Andrei în numele inculpatului și apelul inculpatului, s-a casat sentința, inclusiv din oficiu, în latura penală și s-a pronunțat o hotărâre nouă potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care:

Șoimu Andrei s-a recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (1) Cod penal, s-a dispus liberarea de răspundere penală a acestuia, în legătură cu intervenirea termenului de prescripție de tragere la răspunderea penală.

6.1 Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că, în perioada lunilor mai-decembrie 2013, data și ora exactă de către organul de urmărire penală nu a fost stabilită, aflându-se în orașul Hîncești, întru realizarea intenției sale de a însuși bunurile lui Olărașu Vasile, prin înșelăciune și abuzând de încredere, a cerut și a primit de la ultimul, sub pretextul perfectării actelor de procurare a atelierului de reparație a tehnicii agricole situat în s.XXXX, r-nul. XXXXX, care a fost scos la licitație de către Banca de Economii filiala orașului Hîncești, 192 000 lei MDL și 160 000 ruble rusești (ceea ce conform cursului oficial al BNM constituie suma de 63 376 lei MDL), fără ca inculpatul să aibă scopul de a-și însuși bunul, cauzându-i astfel părții vătămate Olărașu Vasile daune în proporții mari.

Astfel, acțiunile inculpatului Șoimu Andrei a fost încadrate în baza art. 196 alin. (1) Cod penal – *„cauzarea de daune materiale în proporții mari proprietarului prin înșelăciune sau abuz de încredere, dacă fapta nu constituie o însușire.”*

Instanța de apel a atestat lipsa unei însușiri iar argumentul acuzării privind nerestituirea banilor părții vătămate deși ultimii se păstrau potrivit depozițiilor inculpatului la acesta, nu poate fi reținut în sensul unei însușiri - ori potrivit ansamblului probator examinat, instanța de apel a constatat lipsa unei însușiri dovedită prin: prezența recipisei anexate din 08.04.2015 cu privire la obligația de restituire a sumelor până în luna mai a anului 2015 prin intermediul surorii Moșneagă și mențiunea părții vătămate Olărașu cu privire la acordul clauzelor recipisei până la începerea urmăririi penale, restituirea integrală a prejudiciului potrivit înțelegerilor comune rezultat al recipisei părților, totodată în susținerea excluderii elementului de însușire se desprinde și din depozițiile martorilor care au declarat că banii care îi primea inculpatul de la partea vătămată Olărașu și de la celelate părți erau doar pentru a procura și participa la licitație în numele lui Olărașu Vasile, sume care nu erau însușite de către inculpat în scopuri personale.

Instanța de apel a reținut că potrivit depozițiilor părții vătămate a fost dovedit faptul, că părții vătămate Olărașu Vasile de către Șoimu Andrei, prin acțiunile sale infracționale i-au fost cauzate daune materiale în sumă de 139 000 lei, acțiuni calificate ca cauzare de daune în proporții mari în conformitate cu prevederile art. 196 alin. (1) Cod penal ori potrivit art. 126 alin. (1) Cod penal, se consideră proporții mari valoarea bunurilor sustrate, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei. Totodată, instanța a stabilit că în anul comiterii

faptei (2013) salariul mediu lunar pe economie constituia 3 850 lei și prin urmare dauna cauzată nu depășește 40 de salarii medii.

În mod subsecvent cu referire la semnele subiective coroborând declarațiile părții vătămate cu componența de infracțiune imputată la art. 190 Cod penal, instanța de apel a conchis că lipsește scopul de sustragere, ori unele infracțiuni contra patrimoniului - cele specificate la art. 186-188, 190-192 Cod penal - presupun existența obligatorie a scopului de sustragere, privit ca una dintre expresiile scopului de cupiditate, în acest sens instanța de apel a indicat scrisoarea eliberată la 22.06.2017 de către S.A „Banca de Economii” privind eliberarea scrisorii de solicitare înaintată de către Olărașu cât și scrisorii dintre S.A „Banca de Economii” și Î.I „Pelin Veaceslav” prin care se desprinde cererea formulată de către Olărașu Vasile privind procurarea atelierului de reparație amplasat în s.XXXXX care aparține societății „Agrominjur”, precum și modul de acționare a inculpatului în baza unei procuri de reprezentare ce atestă drepturi nu și obligații de rezultat - fapte potrivit cărora inculpatul a acționat în numele și interesele părții vătămate Olărașu Vasile în baza procurii de reprezentare Nr.1242 din 05.07.2013 prin depunerea cererii de participare la procurarea atelierului de reparație amplasat în s.XXXXX, obligațiunea în acest sens fiind una de diligență, iar scop de sustragere în acest sens fiind exclus, precum și a contractului de vânzare cumpărare a bunurilor prin negocieri directe din 16.08.2013. (f.d.18, 56 vol.I).

Mai mult ca atât nu a avut loc reducerea masei patrimoniale a părții vătămate, circumstanțe ce nu au însoțit sporirea masei patrimoniale a făptuitorului Soimu Andrei, or potrivit procurii din 05.07.2013, Șoimu Andrei a fost împuternicit să cumpere de la persoanele fizice și juridice, inclusiv la licitații, bunuri imobile pe numele cet. Vasile Olărașu.

Instanța de apel nu a reținut ca fiind pertinente și utile argumentele apărării privind achitarea inculpatului drept temei că raporturile dintre părți au o natura civilă, ori delimitând sfera de aplicare a prevederilor art. 196 Cod penal de drepturile și obligațiunile cu caracter civil, instanța de apel a constatat drept consumată infracțiunea reținută de art. 196 alin. (1) Cod penal, prin întrunirea semenelor subiective și obiective a faptei infracționale indicate supra prin cauzarea de daune în proporții mari fără scop de însușire.

Cu referire la apelul declarat de către partea vătămată Olărașu Vasile, împotriva sentinței instanța de apel a reținut că la data de 17 februarie 2020, prin intermediul cancelariei Curții de Apel Chișinău, partea vătămată a înaintat o cerere de retragere a apelului, menționând că datoria i-a fost restituită și nu are pretenții față de inculpat, iar prin decizia Colegiului penal al Curții de apel Chișinău din 19 februarie 2020, a fost admisă cererea de retragere a apelului declarat de partea vătămată Vasile Olărașu și încetată procedura de examinare în apel, la cererea de apel depusă de partea vătămată.

7. Decizia instanței de apel, este atacată cu recursuri ordinare de către:

7.1 Procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin, indicând temeiurile pentru recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală, prin care solicită casarea deciziei cu remiterea cauzei la rejudecare, invocând că:

- instanța de apel, a dat o apreciere greșită probelor, în derogare de la prevederile art. 101 Cod de procedură penală;

- probele administrate de acuzare dovedesc faptul că inculpatul a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal;

- inculpatul Șoimu Andrei și-a asumat niște angajamente nerealizabile față de partea vătămată, promițând că ultimul va câștiga licitația cu privire la procurarea bunului imobil, însă dimpotrivă pe tot parcursul cercetării judecătorești, inculpatul nu a prezentat absolut nici o probă că cel puțin a încercat sau s-a interesat de soarta atelierului scos la licitație, circumstanțe care examinate în cumul demonstrează că acțiunile inculpatului conțin elementele constitutive ale escrocheriei, prin crearea impresiilor greșite victimei care transmitea banii, prin afirmări intenționat false despre existența cărorva cunoștințe din cadrul Băncii de Economii;

- înșelăciunea ca element al escrocheriei s-a manifestat în speță prin prezentarea unor date false că cunoaște persoane influente din cadrul instituției bancare care pot facilita câștigarea licitației, or, inculpatul nu numai că nu cunoștea nici un angajat al băncii, el nici nu cunoștea faptul că atelierul deja era vândut cu mult timp în urmă unei alte persoane, iar el continua să prezinte părții vătămate informație falsă, prelungind estorcarea sumelor bănești, reieșind din declarațiile părții vătămate, acesta a transmis bani către inculpat pentru procurarea atelierului, iar ultimul permanent făcea promisiuni că totul va fi bine, că el la bancă s-a înțeles și că partea vătămată va fi desemnat câștigătorul licitației, iar apoi a încetat să răspundă la apelurile telefonice, astfel că până în prezent suma achitata de partea vătămată nu i-a fost restituită integral;

- delimitarea escrocheriei de încălcarea normelor de drept civil urmează a fi percepută corect, luând în considerație două aspecte de maximă importanță, și anume: atitudinea persoanei față de faptul transmiterii lui a bunului și disponibilitatea efectivă a acestuia de a-și executa angajamentele asumate. În speță acțiunile inculpatului au depășit limitele cadrului civil, trecând în sfera de acțiune a Codului penal. Limita între un acord civil și o componentă de infracțiune este latura subiectivă, care în cadrul relațiilor civile este caracterizată prin buna-credință a părților, iar în cazul escrocheriei este caracterizată prin abuz de încredere și înșelăciune. Lipsa intenției infracționale la momentul intrării în raporturi juridice civile nu presupune excluderea posibilității trecerii pe parcurs a raporturilor civile în sfera penalului;

- reieșind și din personalitatea inculpatului care conform registrului de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni al IP Hîncești, rezultă că, anterior în adresa inculpatului Șoimu Andrei au parvenit plîngeri pe faptul pretinselor acțiuni de

escrocherie față de Ciugureanu Valentin și un caz că acesta se eschivează de la achitarea datoriei bancare. La fel, în instanța de judecată a mai fost expediată spre examinare o cauză penală cu nr. 2015200138, intentată în privința învinutului Șoimu Andrei, în baza prevederilor art. 190 alin. (2) lit. c) din Codul penal, fapt ce denotă că activitatea infracțională de acest gen a devenit pentru inculpat o îndeletnicire;

- intenția de a însuși banii părții vătămate se probează și prin faptul că, nerealizând angajamentul promis, inculpatul Șoimu Andrei a avut destul timp pentru a restitui suma de bani părții vătămate, însă a restituit doar o parte din bani și numai după ce cauza penală a fost expediată în instanța de judecată;

- la caz instanțele de judecată absolut eronat au constatat că în acțiunile lui Șoimu Andrei se regăsesc elementele constitutive ale infracțiunii de cauzare de daune materiale prin înșelăciune, în contextul în care de la bun început, Șoimu Andrei nu a avut intenția și nici posibilitatea de a-și îndeplini obligațiunea asumată față de Olărașu Vasile, privind procurarea atelierului de reparație a tehnicii agricole din s. XXXXX, r. XXXXXX. Sub acest aspect, Olărașu Vasile a menționat clar că în anul 2013, anume Șoimu Andrei i-a comunicat lui Olărașu Vasile, că îl poate ajuta la procurarea atelierului din s. XXXX, r-nul. XXXX, și cu atât mai mult tot Șoimu Andrei i-a comunicat că a fost în mun. Chișinău, unde a dus tratative pentru a procura acest bun, deși dânsul nu a făcut acest lucru, și nu a purtat careva tratative cu administrația de insolabilitate a companiei „Mingir Agro”;

- relatările martorilor audiați nu doar că confirmă intenția inculpatului, dar și nemijlocit latura subiectivă și latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie, deoarece s-a adevărit anume acționarea inculpatului cu rea credință, și intenția directă a acestuia de însușire prin inducerea în eroare a lui Olărașu Vasile, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința naturii, și calităților substanțiale ale imobilului din s. XXXX, r. XXXXX;

- concluzia total greșită a instanțelor rezultă din o apreciere defectuoasă a poziției expuse de însuși inculpatul Șoimu Andrei, or la întrebarea acuzării în instanța de apel, inculpatul a confirmat faptul că în perioada de la intrarea în posesia banilor pînă la restituirea lor, perioadă care a durat cîteva ani de zile, el a păstrat banii într—un loc sigur, prin urmare, apar logica întrebare, dacă banii au fost depozitați și păstrați de către Șoimu Andrei, ce l-a împiedicat să îi restituie la prima solicitare a părții vătămate, or deja la această întrebare a acuzării, inculpatul nu a formulat un careva răspuns plauzibil și credibil;

- instanța de apel constată că „inculpatul nu a avut scopul de a însuși bunul”, însă pe de altă parte ambele instanțe de judecată nu s-au expus asupra scopului infracțiunii săvârșite de către Șoimu Andrei, prin prisma componentei de infracțiune prevăzute de art. 196 Cod penal, or, în situația în care inculpatul a intrat în posesia banilor fără scop de însușire, dânsul din start urmărea scopul de cauzare a acelor daune părții vătămate, scop și motiv care însă nu a fost analizat de către instanțele de judecată și asupra căruia nu s-au expus;

- în decizia atacată nu persistă o motivare cuvenită, care ar dovedi că în urma acțiunilor inculpatului Șoimu Andrei ar exista elementele infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (1) Cod penal;

7.2 Inculpatul Șoimu Andrei, indicând temeiurile pentru recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 7), 8) Cod de procedură penală, prin care solicită casarea deciziei cu remiterea cauzei la rejudecare, invocând argumente identice cu cele indicate în apelul său și recursul său (pct. 2.3 și 4.2 din prezenta decizie), suplimentar:

- instanța de apel nu a pus în vedere elementele necesare acestei componente de infracțiune, în situația în care a reținut comiterea faptei în baza art. 196 alin. (1) Cod penal, în condițiile în care lipsește acțiunea sau inacțiunea principală care se exprimă în cauzarea de daune materiale, lipsește acțiunea sau inacțiunea accesorie care se exprimă prin înșelăciune sau în abuz de încredere, lipsesc urmările prejudiciabile, sub formă de daune materiale în proporții mari, lipsește legătura causală dintre faptă prejudiciabilă și urmările prejudiciabile.

8. Judecând recursurile ordinare în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit constată că acestea urmează a fi admise din următoarele considerente.

În speță se constată, că recurenții s-au conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și au declarat recursurile ordinare în termen.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conducându-se de dispozițiile din art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă normele de drept procesual penal au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În același context, Colegiul penal lărgit menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se

avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare.

Potrivit prevederilor art. 414 alin. (1), (2), (6) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Instanța de apel verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal. Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

Coraportând decizia instanței de apel, la rigorile prevăzute de art. 414 Cod de procedură penală enumerate supra, se atestă că instanța de apel nu a ținut cont pe deplin de aceste cerințe și a comis următoarele erori de drept.

8.1 Cu referire la recursul ordinar declarat de către procuror:

Colegiul penal lărgit menționează că recurentul, drept temeiuri pentru declararea recursului a indicat prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală, în sensul că: instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și decizia atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii; faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită.

Din conținutul recursului ordinar declarat se reține, că recurentul critică soluția adoptată de către instanța de apel, deoarece contravine circumstanțelor cauzei și probelor administrate în prezenta speță.

În conformitate cu prevederile art. 113 Cod penal, instanța de apel, era obligată să deducă din actele cauzei „(...)determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componenței infracțiunii, prevăzute de norma penală”.

Astfel, Colegiul penal lărgit reține că din conținutul deciziei atacate (f.d. 121 – 131 vol. III), rezultă că instanța de apel contrar prevederilor art. 101, 414 Cod de procedură penală, a adoptat soluția în cauză și nu a întreprins toate măsurile de a elucida toate circumstanțele esențiale și a omis să se expună pe următoarele chestiuni esențiale evidențiate în apelul procurorului și în cadrul judecării cauzei în ordine de apel.

Potrivit apelului declarat de procurorul în Procuratura în Procuratura raionului Hâncești, Grigore Clevadî(f.d. 127 – 132 v. II), criticându-se sentința primei instanțe prin care au fost recalificate acțiunile inculpatului din prevederile art. 190 alin. (5) în prevederile art. 196 alin. (1) Cod penal, s-au invocat următoarele motive:

„inculpatul și-a asumat niște angajamente nerealizabile față de partea vătămată, promițând că ultimul va câștiga licitația cu privire la procurarea bunului imobil, însă dimpotrivă pe tot parcursul cercetării judecătorești, inculpatul nu a prezentat absolut nici o probă că cel puțin a încercat sau s-a interesat de soarta atelierului scos la

licitație, circumstanțe care examinate în cumul demonstrează că acțiunile inculpatului conțin elementele constitutive ale escrocheriei, prin crearea impresiilor greșite victimei care transmitea banii, prin afirmări intenționat false despre existența cărorva cunoștințe din cadrul Băncii de Economii. Înșelăciunea ca element al escrocheriei s-a manifestat în speță prin prezentarea unor date false că cunoștea persoane influente din cadrul instituției bancare care pot facilita câștigarea licitației. Or, inculpatul nu numai că nu cunoștea nici un angajat al băncii, el nici nu cunoștea faptul că atelierul deja era vândut cu mult timp în urmă unei alte persoane, iar el continua să prezinte părții vătămate informație falsă, prelungind estorcarea sumelor bănești.”

Anume asupra acestor motive invocate în apel de procurorul în Procuratura raionului Hîncești, Clevadî Grigore(f.d. 128 – 132 v. II), instanța de apel nu s-a pronunțat, sau s-a pronunțat superficial, fără o argumentare clară.

Astfel, Colegiul penal lărgit consideră că instanța de apel a tras o concluzie greșită privind respingerea apelului declarat de către procurorul în Procuratura raionului Hîncești, Clevadî Grigore, fără a efectua o verificare complexă și obiectivă a motivelor invocate în apel.

Nepronunțarea instanței de apel asupra tuturor motivelor relevante invocate în apel echivalează cu nerezolvarea fondului apelului și a fondului cauzei, în acest caz, decizia atacată urmează a fi casată, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, întrucât asemenea erori judiciare nu pot fi corectate de către instanța de recurs ordinar.

Colegiul penal lărgit nu poate accepta concluzia instanței de apel precum că: „Colegiul atestă lipsa unei însușiri, argumentul acuzării privind nerestituirea banilor părții vătămate deși ultimii se păstrau potrivit declarațiilor inculpatului la acesta, nu poate fi reținut în sensul unei însușiri – ori potrivit ansamblului probator examinat, Colegiul atestă lipsa unei însușiri dovedită prin prezența recipisei anexate din 08.04.2015 cu privire la obligația de restituire a sumelor până în luna mai a anului 2015.....”, or, inculpatul deși a întocmit recipisa sus indicată nu a restituit sumele decât după ce cauza penală a fost expediată în instanța de judecată, deși inculpatul a indicat că păstra banii la dânsul.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit menționează că în cazul infracțiunii prevăzute de art. 196 Cod penal, făptuitorul folosește bunurile proprietarului și îi cauzează acestuia daună materială în modalitatea prescrisă de dispoziție - prin înșelăciune sau abuz de încredere, însă bunul material rămâne a fi în continuare ca proprietatea aceleiași persoane, ceea ce, la caz, nu a fost realizat, pentru că partea vătămată i-a transmis mijloacele bănești inculpatului în anul 2013.

De asemenea, Colegiul penal lărgit specifică că, pentru a încadra acțiunile inculpatului în baza art. 196 Cod penal, instanța de apel urma să invoce care probe confirmă că nu a avut loc însușirea banilor primiți de inculpat, ci a fructului beneficiului, folosul utilizării banilor încredințați lui. În decizia atacată nu este o

atare motivare precum că în urma acțiunilor inculpatului, cu referire la banii primiți în numerar, să se confirme existența elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (4) Cod penal, care prevede *intenția* spre folosire temporară a bunurilor, de unde rezultă că prin decizia atacată faptelor săvârșite de inculpat li s-a dat o încadrare juridică greșită.

Colegiul penal lărgit conchide că versiunea instanței de apel în această parte nu coroborează cu probele acumulate la dosar.

În continuare, instanța de recurs ordinar menționează că, instanța de apel constatând fapta(v. III, f.d. 122) a indicat că inculpatul întru realizarea intenției sale de a însuși bunurile lui Olărașu Vasile prin înșelăciune și abuzând de încredere a cerut și a primit de la ultimul mai multe sume de bani, fără ca inculpatul să aibă scopul de a-și însuși bunul, ulterior nu s-a expus asupra scopului infracțiunii săvârșite de către inculpat prin prisma componentei de infracțiune prevăzute de art. 196 Cod penal, mai mult, instanța de apel nu a indicat anume care acțiuni a inculpatului reprezintă înșelăciunea și abuzul de încredere, fără scop de însușire a banilor, descriind o faptă cu contradicții inacceptabile.

Astfel, Colegiul penal lărgit conchide că, decizia se bazează pe niște concluzii greșite formulate de instanță fără a fi efectuată analiza obiectivă, multiaspectuală și corespunzătoare a probelor în raport cu elementele de fapt constatate cu privire la faptele inculpatului.

În acest sens, se notează că potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (Suominen c. Finlandei (2003) §37, Kuznetsov și alții c. Rusiei (2007) §85).

De asemenea, în hotărârea CtEDO în cauza Helle împotriva Finlandei din 19 decembrie 1997, pct. 60, se reține că noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă care nu și-a motivat decizia, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară fie prin alt mod, **să fi examinat totuși în mod real chestiunile esențiale supuse atenției sale.**

În baza celor expuse, Colegiul penal lărgit statuează că instanța de apel la adoptarea soluției în cauză, nu a ținut cont de toate circumstanțele expuse supra, și a examinat și motivat superficial decizia pronunțată, prin ce pe cale de consecință se atestă că decizia instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, confirmându-se în prezenta cauză temeiurile de recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală, în baza cărora decizia instanței de apel urmează a fi casată total cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel.

8.2 Cu referire la recursul ordinar declarat de către inculpatul Șoimu Andrei:

Colegiul penal lărgit constată că urmează a fi admis și recursul ordinar declarat de către inculpat, pentru a da posibilitate instanței de apel să examineze cauza complet și obiectiv și în raport cu cele menționate în recursul inculpatului, în scopul asigurării contradictorialității și echității procesului în cauză conform standardelor

legislației naționale și a jurisprudenței CtEDO.

9. La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale – asupra motivelor esențiale indicate în cererile de apel a procurorului și a părții apărării și în măsura competenței sale asupra motivelor din recursurile declarate, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, în baza probelor cercetate în ședința de judecată a instanței de apel, cu respectarea cerințelor art. 414, 415 Cod de procedură penală, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

10. Conducându-se de prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin și de către inculpat, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 iunie 2021, în cauza penală privindu-l pe **Șoimu Andrei XXXX**, cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu este supusă căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la **17 martie 2022**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

Plămădeală Ghenadie

Bejenaru Iurie